

Către: Ministerul Muncii și Justiției Sociale
Doamnei Ministru, Lia Olguța Vasilescu

Referitor: Notificarea Nr. 1673/DLMAAN/2447/DPSS/30.06.2017
Nr. 1495/AMR/30.06.2017

Stimată doamnă Ministru,

Ne adresăm dumneavoastră în legătură cu notificarea transmisă Centrului de Resurse Juridice (CRJ) de către Ministerul Muncii și Justiției Sociale (MMJS) în data de 30 iunie 2017.

Conform acesteia, MMJS a informat CRJ că parteneriatul de peste 17 ani pentru protecția și apărarea drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale aflate în centrele rezidențiale publice și private, a luat sfârșit. Singurul motiv invocat de autoritatea pe care o reprezentați, constă în “redundanța” unui asemenea protocol dat fiind faptul că a fost adoptată Legea nr.8 din 2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

În acest context, stimată doamna Ministru, ținând cont de interesul pe care l-ați manifestat în legătură cu drepturile persoanelor cu dizabilități mintale instituționalizate, credem că ați dori să cunoașteți principalele motive pentru care ministerul pe care îl conduceți ar putea reveni asupra acestei notificări:

1. Numărul persoanelor cu dizabilități mintale instituționalizate este în creștere. Datele statistice colectate de ANPD și publicate pe pagina MMJS, confirmă acest fapt. Din păcate, puține centre rezidențiale au planificat trecerea la viața în comunitate a celor peste 18.000 de persoane adulte cu dizabilități din motive care țin fie de lipsa resurselor financiare, fie de lipsa celor umane ori de lipsa informațiilor în acest sens.

2. În ultimii 17 ani, în pofida notificării transmise, Ministerul Muncii, Ministerul Sănătății și Parchetul General, au informat reprezentanții CRJ și pe cei ai Comisiei Europene, Consiliului Europei, Comitetului de Miniștri, ONU, Comitetului European pentru Prevenirea Torturii sau judecătorii Curții Europene ai Drepturilor Omului, că informațiile colectate de experții CRJ în vizitele de monitorizare inopinate le-au fost nu doar utile dar i-au ajutat să ia decizii în interesul respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale instituționalizate.

Astfel, ca urmare a rapoartelor CRJ, ministerele au alocat resurse, au format personal la nivel local sau ne-au solicitat ajutorul în fundamentarea unor noi politici publice. La rândul lor, reprezentanții instituțiilor internaționale au apreciat pozitiv și au dat drept exemplu la nivel internațional colaborarea dintre ministere și o organizație de apărare a drepturilor omului.

3. Numărul persoanelor cu dizabilități mintale aflate în centre rezidențiale care au într-adevăr acces la justiție (în sensul art. 13 al Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități) este necunoscut ministerului și autorităților locale, neexistând o statistică în acest sens.

Există motive pentru care accesul la justiție este îngreunat ori nul: amplasarea centrelor rezidențiale în afara orașelor, lipsa mijloacelor adecvate de informare și consiliere juridică a beneficiarilor cu dizabilități mintale sau lipsa reală a consilierilor juridici și a psihologilor care să îi susțină în comunicarea principalelor dorințe sau probleme. De exemplu, în ultimele luni, CRJ a primit mai multe solicitări în acest sens din partea unor șefi de centre sau ai directorilor unor autorități locale, precum și din partea unor manageri ai unor spitale de psihiatrie. Solicitățile pentru deplasarea Clinicii Juridice Mobile a CRJ (avocat și psiholog) au constat fie în necesitatea reprezentării acestora în litigii îndreptate împotriva unor membrii de familie, fie pentru a beneficia de informații juridice cu privire la dreptul la locuire și la servicii în comunitate.

4. Lipsa accesului inopinat în centre și oprirea bruscă a colaborării de peste 17 ani dintre MMJS și CRJ ar putea ridica suspiciuni și îngrijorări în legătură cu accesul la justiție al beneficiarilor din centre dar și cu executarea obligațiilor care decurg din hotărârea CEDO, *"CRJ în numele lui Valentin Câmpeanu v. România"*. Astfel, Statul român are obligația de a asigura accesul la un organism independent de petiționare și de a reforma sistemul de tutelă a persoanelor cu dizabilități mintale.

5. Aveți perfecta dreptate, stimată doamnă Ministru, Statul român a adoptat Legea nr.8/2016. De altfel, CRJ a elaborat actul normativ, a organizat ample dezbateri în parlament și în țară pentru a conștientiza cetățenii, politicienii și factorii de decizie că este nevoie de adoptarea acestei legi. Am reușit astfel să adunăm peste 11.000 de semnături pe care în decembrie 2015 le-am înaintat Parlamentului. Adoptarea legii a fost un adevărat succes pentru munca CRJ și a partenerilor publici și privați de peste 17 ani.

6. Totuși, orice instituție nou creată are nevoie de timp pentru a avea personal pregătit și suficient. Vă este cunoscut faptul că instituția a fost nefuncțională mai bine de un an din lipsa resurselor și că în prezent nu au fost angajați și formați inspectorii de monitorizare. Chiar și după angajare și o prealabilă formare, un număr de 15 inspectori nu vor putea acoperi toate nevoile unui număr de peste 30.000 de persoane cu dizabilități mintale și/sau probleme de sănătate mintală, private de libertate.

7. MMJS poate alege orice formă de colaborare dorește cu organizații neguvernamentale, fie în baza Legii 8/2016, în baza Convenției ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități (art 33), a ordinului privind standardele de calitate pentru serviciile de tip rezidențial sau a Legii asistenței sociale.

Astfel, în temeiul art.33, alin. 2 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de România prin Legea nr.221/2010, Statele părți vor stabili un cadru care să includă unul ori mai multe mecanisme independente pentru a promova, proteja și monitoriza implementarea Convenției. Menționăm că, în afara Consiliului de monitorizare prevăzut în Legea nr.8/2016, Ministerul Muncii a desemnat, în baza aceluiași articol, prin

protocolul nr.40370/15.10.2012. Institutul Român pentru Drepturile Omului, ca și mecanism independent.

În ceea ce privește Centrul de Resurse Juridice, desemnarea acestuia a avut ca bază art.33, alin.3 din Convenție, acesta referindu-se strict la rolul societății civile.

În concluzie, nu se pune problema unei “redundanțe”, câtă vreme rolul Consiliului de monitorizare este diferit de rolul CRJ, atât ca bază legală cât și ca substanță.

Pe de altă parte, cu cât sunt mai multe entități care monitorizează respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, cu atât acestea pot fi mai bine apărute, respective valorificate.

Până în prezent, niciun ministru nu a contribuit financiar la realizarea activităților de monitorizare independentă efectuate de CRJ și nici nu a transmis public că nu îi sunt utile informații care să ajute la verificarea în mod real a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale și a funcționării sistemului de protecție a drepturilor acestora.

8. Stimată doamnă Ministru, am apreciat dorința dumneavoastră de a transfera persoanele cu dizabilități mintale în comunitate. Cunoaștem faptul că ați vizitat în urmă cu două luni mai multe persoane într-o casă de tip familial. Unele din persoanele pe care le-ați vizitat, au ajuns în aceste locuințe și ca urmare a faptului că CRJ a transmis ministerului și autorităților locale informații cu privire la modul în care trăiau. Spre exemplu, de curând, ca urmare a vizitei echipei CRJ într-un centru din sudul țării, un director al DGASPC a luat act de dorința unei beneficiar de a fi transferat într-o locuință în comunitate, lucrând împreună cu echipa noastră la identificarea unei soluții și alocarea financiară.

În final, vă adresăm, doamnă Ministru, solicitarea de a reveni asupra notificării MMJS și de a ne primi în audiență în funcție de timpul dumneavoastră, pentru a identifica cele mai bune căi de colaborare în interesul respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale instituționalizate.

Cu deosebită considerație,
Georgiana Iorgulescu
Director Executiv
Centrul de Resurse Juridice

CENTRUL DE RESURSE
JURIDICE